

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea“ cu adăusele sale „Foaia Inter.“, literară-illustrată și „Tovărășia“, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inseraet ce să dau de mai multe-ori, să tac reduceri de tax.

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Răspuns

la apelul dlui Dr. Rejtő Sándor și la declarația dlui Dr. Dumitreanu Ágost în afacerea memoriului medicilor din România.

În nrul 172 dela 22 Iulie n. a. c. al ziarului »Pesti Hirlap« a apărut sub titlul »România orvosai« un articol iscălit de dl Dr. Rejtő Sándor. Acest domn face apel la cărturarii de naționalitate română din Ungaria și în înțelesul rînd la medici, — mai cu seamă la cei aplicați în slujbele statului, — ca să păsească și ei în ceva chip împotriva memoriului medicilor din România (scrisoarea de lămurire în care, medicii români, spun lumii că de ce nu merg la congres în Budapesta). Lansarea apelului o întemeiază pe împrejurarea, că în judecătoria modernă acuzatului nu i-s'ar da crezămînt, fiindcă el are voe a să apără și cu minciuni; și că acuzați fiind în acel memoriu Maghiarii, deci nu ei au să se apere, ci e o datorință a cetățenilor maghiari de naționalitate română din Ungaria, ca să spulbere născocirile și minciunile memoriului.

Peste apelul acesta trecem la ordinea zilei, precum am trecut peste frămîntările ridicole ale dlor Preisz, Weisz etc., cari cu întreaga presă maghiară dimpreună cu o simplă negare a faptelor și cu injurături, — iar nu cu dovezi, — au încercat a combate memoriul.

Aflînd însă în nrul 176 al susnumitului ziar, că un biet român, — dl Dr. A. Dumitreanu, protomedic la poliția din Pesta, — ca un umilit slujbaş al stăpînirii ungurești, tresare speriat la glasul aceluia apel și din culcușul său din Șard, dă în vileag o declarație în limba maghiară, arătîndu-ne în colori vii pe omul demn de compătimire al slujbaşului ungar de naționalitate română, care la cel mai mic semn dat al stăpînitorilor săi, dă pe patriotul patentat, ca să nu-și piarză pâinea, — de altcum cu muncă cinstită cîștigată, dar de simțeminte patriotice maghiare legată, — nu mai putem sta cu mâinile în sîn față de cele publicate în ziarul maghiar.

Ne vom rosti dară cuvîntul și noi, — medicii români originari din Ungaria, — cari dela început, în interesul adevărului, trebuie să declarăm, că memoriul colegilor din România n'a atacat nici pe colegii maghiari, nici națiunea maghiară, ci el în cuvinte bine chibzuite și domoale aduce la cunoștința lumii culte starea tristă, în care să afă Românii din Ungaria, în urma actualului sistem politic de acolo și cu dovezi la mână motivează lipsirea colegilor din România dela al XVI. congres medical internațional, care are să se țină în August la Budapesta.

Cetînd apelul dlui Dr. Rejtő, te cuprinde mirarea, ba chiar indignarea, că dînsul, — ca maghiar neaș, precum credem să fie, căci cu renegații neomaghiari (jidani) de vorbă nu stăm, — cere dela medicii români din Ungaria, ce dînsul ca maghiar neaș și om cinstit într'un asemenea caz de bună seamă nu ar face, ca adecă ei să ridice pumnalul asupra fraților lor din regat, cari în memoriul lor n'au zis altceva, decît că nu pot și nu vor primi ospitalitatea unei stăpîniri, care conform dovezilor mult grăitoare perzecută și sapă pe sub existența etnică lor 3 1/2 milioane de frați ai lor. Un astfel de apel nu corespunde spiritului din veacul al XX-lea, ci celui din evul de fier, cînd stăpînitorii i-să da voe, ca dintre sclavii săi să tirască în arenă, ca gladiatori, frate împotriva fratelui

și să se desfășoare în lupta fraților. Dorința dlui Dr. Rejtő de alcum pe cît e de dureroasă și revoltătoare pentru noi, pe atît de caracteristică e pentru stările de azi din Ungaria, unde iată un Maghiar își poate permite și luxul de a provoca pe Românul din Ungaria, ca să se arunce asupra fratelui său din regat din pricina, că acest din urmă spune lumii culte durerile, ce le suferă fratele său sub sistemul politic din Ungaria. Iar ca starea tristă a Românilor din Ungaria să iasă și mai bine la suprafață, iată că apare pe arena maghiară gladiatorul ales, — dl Dr. Augustin Dumitreanu, — și ca român de naștere, nu să rușinează a să arunca asupra fraților săi din regat. Suntem pe deplin încredințați, că acest român slab n'a putut să facă fapta aceasta neromânească din convingere, ci numai din frică, ca să nu-și peardă postul său, să nu i-să poată zice, că nu ar fi patriot adevărat maghiar, ceace să cere pentru slujbașii statului ungar ori de ce origine ar fi.

Colegi Maghiari! Închipuiți-vă, că trăiți într'un timp de apăsare, d. e. al absolutizmului alui Bach și că un maghiar ca slujbaş al acestui regim sub masca patriotizmului său, de dragul pâinei, sare, asupra Voastră, ca să facă hatîrul regimului, precum a făcut-o dl Dr. Dumitreanu față de frații săi de-un sînge din regat; oare nu l'ați fi condamnat Voi pe acest trădător de neam? Răspunsul sigur că numai „da“ poate fi. Aprobați dară fapta scîrboasă săvîrșită împotriva neamului său din partea dlui Dr. Dumitreanu? Sigur că nu, — vor răspunde cei neași și guralivi dintre Voi. Nu Vă mirați dară, că și noi în îndreptățita noastră indignare, nu avem cuvinte destul de aspre în frumoasa noastră limbă, ca îndestul să înfierăm purtarea neromânească a acestui om uitat de sine și de originea lui, căruia nu-i putem zice alta, decît să-i exprimăm condolențele, că — încărunțit până acum în cinste și omenie — chiar în amurgul vieții lui i-a dictat soarta lui tristă, ca să-și terfelească cinstea națională românească de dragul unei bucături de pâine amară. Cît despre temeinicia memoriului colegilor din România, Vă rugăm să priviți în actele stăpînirii Voastre, în registrele judecătoriilor și în protocoalele temnițelor din Vaț, Seghedin etc., cînd singuri o să Vă încredințați, că acel memoriu numai adevăruri dureroase pentru Români, și neresturnabile pentru Voi, conține.

Iar Vouă, iubiți colegi din România, și pe aceasta cale Vă aducem sincerele noastre mulțumiri pentru iubirea frățească, ce a-ți arătat-o față de Românii din Ungaria prin memoriul Vostru.

Indeosebi suntem adînc recunoscători onoratei asociații a medicilor din România și în primul rînd ilustrului dom profesor Dr. Babeș, a cărui răspuns adresat dlui profesor Dr. Reiss, îl subscriem și noi și recunoaștem în el gîndurile și simțămintele noastre.

Acum adresăm cătră Voi, iubiții nostri colegi și frați din Ungaria, un călduros apel chemîndu-Vă, ca împreună cu noi să protestați, dacă stăpînirea ar constrînge pe unul din Voi, ca împotriva convingerii și conștiinței lui, lăsîndu-să ademenit de vocile de sirenă dumitreane, să ia parte la congres.

Viena, la 1 August n. 1909.

Dr. Sterie N. Ciurcu. Dr. Emanuil Doctor. Dr. Const. Mândrilă.
Dr. Lazar Popovici. Dr. Mariu Sturza. Dr. Iosif Turcu.

Darea de seamă a deputatului Dr. T. Mihali.

Deputatul cercului Ileanda-mare, dl *Dr. T. Mihali*, și a ținut darea de seamă în fața alegătorilor săi la 1 August st. n. A fost aceasta mai mult decât o dare de seamă. A fost o adevărată sărbătoare a poporului român din cercul Șomcuta-mare, darea de seamă a deputatului Mihali.

Și-au dat aici întâlnire țărâ-nimea noastră din acele părți cu frunțașii săi, cu frunțașii neamului veniți din depărtare și au petrecut împreună câteva clipe, clipe înălțătoare cari neșterse vor rămânea din inimile tuturor, cari au luat parte la această adunare.

Nu ne ajunge locul în numărul de față ca să dăm amănunțit tot, din fir în păr, ce-a fost la Ileanda-mare în ziua de 1 August. — Vom spicu după „Tribuna“ numai cele mai însemnate momente, despre frumoasa dare de seamă, care a reușit peste așteptare.

Conferența deputaților.

Conform programului înainte stabilit, clubul deputaților noștri a avut o conferență la Dej, la care au luat parte d.ii deputați T. Mihali, I. Maniu, G. Popovici, I. Suci, A. Vlad, Alex. Vaida-Voevod și St. Petrovici. În această conferență s'a stabilit programul de muncă pentru ferii, hotărându-se ținerea mai multor *adunări populare* și împărțindu-se raioanele, în cari să vor ținea aceste adunări.

Conferența s'a ținut în locuința dlui Dr. T. Mihali. De-odată cu d.ii deputați, înșirați mai sus, sosise încă un oaspe plăcut: poetul *Octavian Goga* din Sibiu.

Sărbarea din Chizeni.

Sâmbătă după prinz oaspeții sosiți în Dej, cu excepția dlui deputat Dr. I. Suci, care a fost chemat telegrafic acasă, au plecat la Chizeni, ca să ia parte la sărbările împreunate cu așezarea pietrii fundamentale a bisericii, ce dl Dr. T. Mihali o zidește pentru poporeni de pe moșia dsale.

Duminecă dimineața la 8 să începe serviciul divin pe locul unde să zidește biserica. Servesc Rev. d. *Dr. Oct. Domide*, canonic, ca preot pontificant, cu o asistență de 11 preoți.

La sfârșitul sf. liturgii dl Dr. Oct. Domide, cu cunoscuta-i vervă de orator bisericesc, rostește o predică de toată frumuseța, în care spune cum trebuie să fie iubirea adevărată, pornind din cuvintele sfintei Evanghelii: „Fiți și voi una, precum și eu“...

A urmat apoi actul sfințirii pietrei fundamentale.

După sf. slujbă a avut loc un prinz bogat de 100 tacâmuri. Pentru ospătarea poporului s'a construit un pavilion separat, a fost frumos decorat cu flori și frunză verde de stejar.

La 2 masa s'a ridicat, iar convoiul de trăsuri împodobite cu flori și frunză verde, s'a pus în mișcare și au plecat cu toții la Ileanda la darea de seamă.

Darea de seamă a dlui Mihali.

La intrarea în Ileanda o poartă triumfală, la care în fruntea unei imense mulțimi de popor, iubitul nostru deputat este salutat, prin roștul vrednicului frunțaș Dr. Victor Pop, advocat în Ileanda-mare, care în frumoasa-i vorbire a arătat sentimentele de alipire a poporului față de deputatul său. Binevențează apoi atît pe dl deputat Dr. Mihali și soția sa, cît și pe ceilalți deputați. Fetifa Viorica Vaida îmbrăcată în costum național recitează o poezie, apoi atît ea cît și celelalte 5 fetițe costumate ofer buchete de flori dlui și d-nei Dr. Mihali și celorlalți deputați.

După asta marea de oameni să pune în mișcare și plecă la locul destinat pentru adunare.

Să constituie biroul, proclamându-să de președinte părintele *I. Popol* din Buzaș, iar notar dl *Ioan Moldovan*. Autoritatea este reprezentată prin dl prim-pretore *Almăsi*.

Punct la orele 2 p. a. dl președinte prin o cuvîntare însuflețită deschide adunarea, dînd cuvînt iubitelui nostru deputat Dr. T. Mihali, care își rostește discursul de dare de seamă, din care spicuim și noi următoarele:

Fraților!

Faptul, că azi Dvoastre a-ți venit la darea mea de seamă într'un număr atît de însemnat precum și faptul, că mai mulți colegi deputați pe cari aveți fericirea a-i vedea în mijlocul Dvoastre, — (trăiască deputații noștri!) m'au însoțit venind din depărtări mari pentru a lua parte la darea mea de seamă, dovedește, că azi noi cu toții inteligență și popor deopotrivă suntem conștii de chemarea noastră și în aceste zile de o însemnatate istorică suntem gata a aduce orice jertfă pentru binele și fericirea neamului nostru și a patriei comune.

Patru ani de zile au trecut, de cînd am fericirea a vă reprezenta în dieta țării, pentru ca să vă apăr interesele Dvoastră și ale întreg neamului meu. Cei mai grei patru ani de zile din viața mea! Precum bine știți, în acest răstimp atît eu cît și colegii mei în activitatea noastră politică am întâmpinat cele mai mari greutăți, atacuri, și persecuții nesfîrșite din partea contrarilor noștri politici, cari atacuri și persecuții v'au ajuns și pe mulți dintre Dvoastre. Și oare pentru-ce atîtea persecuții în contra noastră? Nu ne împlinim oare datorințele de cetățeni cinstiți față de patrie? Am atacat noi cîndva pe vre-un popor conlocuitor cu noi în țara aceasta, în drepturile lui, cîntit am noi cîndva contra patriei? Nu fraților! Aceste acuze nimeni nu ni-le poate aduce. Din potrivă noi Românii precum și celelalte naționalități nemaghiare întotdeauna am fost cei mai credincioși și mai blînzi cetățeni ai patriei și ai Monarchului nostru.

Care a fost însă răsplata acestor mari virtuți ale popoarelor nemaghiare din această țară? *Persecuții fără sfîrșit, confiscarea celor mai elementare drepturi și desconsiderare desăvîrșită!*

Votul universal.

Cu privire la votul universal a spus deputatul Mihali următoarele:

Lucru ne mai pomenit și unic în felul său, că atunci cînd regele dorește și impune întărirea și dezvoltarea constituționalismului prin o lege modernă, cum e votul universal prin care s'ar introduce democratizarea guvernării, — să se găsească un guvern, care pe sine să numește constituțional, să se opună dorinței regelui și chiar și împotriva făgăduințelor date să se nizuască prin introducerea legii electorale plurale, ca și pe viitor să susțină guvernarea pe seama oligarhiei feudale, căci atunci cînd s'ar introduce legea electorală pe baza principiului pluralității, adeă cine are avere și 'i om învățat (cu carte) să aibă trei voturi, iar oamenii săraci și fără studii numai câte zece inși să aibă un singur vot, cum zic, cu o astfel de lege din nou și cine știe pînă cînd ar ajunge țara de pradă claselor privilegiate, „domnilor“.

Legile școlare și congrua.

Legile școlare și legea de congrua a ministrului de culte în cele mai multe dispoziții ale lor vatămă în mod uimitor drepturile naționalităților și în mod vădit atacă autonomia bisericească, avînd planul de a maghiariza toate naționalitățile și de ale împedeca în dezvoltarea lor liberă în cele culturale și religioase.

Nu te poți ruga nici lui Dzeu în limba ta.

Ce să zicem despre măsurile luate de ministrul Apponyi, care în timpul mai nou a rînduit cercetări disciplinare, cu sutele, împotriva învățătorilor naționalităților din toată țara, din pricina, că aceștia nu ar arăta destul de mare spor cu elevii în limba maghiară, cu toate că în legea școlară este spus apriat, că pentru aceasta nu să vor lua la răspundere învățătorii naționalităților pînă la anul 1910. Mai de parte, tot acest ministru a ordonat că în școlăle populare de stat, preoții sunt datorii a propune religia, ba chiar și rugăciunile în limba statului, pe care, în ținuturile naționalităților, elevii nu o înțeleg, — cu un cuvînt prin această ordinațiune li-să oprește naționalităților de a să ruga în limba strămoșilor lor. Tot în această ordinațiune ministrul de culte dă porunca, că a-cel preot catechet care nu va face întocmai, va fi lipsit de congrua.

Față de aceste ordinațiuni atît de jignitoare pentru bisericile naționalităților, capii bisericești întemeindu-să pe legile bisericești recunoscute de stat au oprit preoților cateheți ca sa propună religia în limba statului și au ordonat ca să se predeie religia și pe mai de parte în limba maternă. Ordinațiunile conzistoarelor date în mod firesc, ajungînd la cunoștința ministrului de culte, acesta numai decît a recercat toate scaunele episcopale, ca să-și tragă napoi circulațiile întemeiate pe lege, căci dimpotrivă ministrul va oprî congrua pe întreg teritoriul diecezei.

Ciocnirea dintre biserică și guvern.

Așa s'a ivit cea mai proaspătă ciocnire între ministrul de culte și capetele noastre bisericești.

Ce va fi sfîrșitul, nu să poate ști nainte.

Un lucru însă să știe: *capii bisericești noștri nu pot să se supună ministrului, pentru că nu-i lasă legile bisericești și dogmatice.* Prin urmare ministrul Apponyi dacă mai rămîne la putere, cu o trăsătură de condei, va detrage congrua tuturor preoților nemaghiari.

Prigonirea foilor.

Bietele noastre foi te miri că mai pot vedea lumina soarelui. Cunoașteți cu toții pedepsele mari de bani și de temniță, ce s'au adus în timpul de cînd acest guvern este la putere, dovedit fiind pe baza datelor oficiale, că în ultimii 3 ani de zile s'au măsurat în procesele de presă, față de naționalități și celelalte clase democratice, peste două sute de mii coroane amendă în bani. Cîtă risipă de avere și răpire de libertate fără de nici un rost și fără de nici un înțeles mai înalt politic! Și pe acest teren are de gînd guvernul nimicirea și sărăcirea tuturor oamenilor cari nu aparțin partidelor coaliționiste.

Noi și Vienda.

Guvernul în mod nedemn s'a năzuit a ne ponegri pe noi naționalitățile înaintea regelui, susținînd că am fi niște răzvrătitori, panslavisti și știe D-zeu încă ce; — iar acasă în țară, și chiar în parlament, pentru a ne face urîți în ochii maghiarilor, ne-au acuzat și ne acuză mereu, că am fi cățălușii Vienei.

Constat, mai nainte de toate, că aceste două acuze au fost false în trecut, false azi și în viitor, dacă vor mai avea curajul a le susținea.

Toate naționalitățile nemaghiare din această țară, precum în trecut, așa și azi voiesc a-și vedea asigurată condițiile de viață națională în această patrie și toate luptele lor politice dovedesc, că sunt pe deplin conștii de rolul mare ce-l are monarchia noastră în politica europeană, — deci aduc jertfe mari pentru întărirea și mărirea acestei monarchii, și sunt pe deplin convinse, că interesele lor sunt aceleași cu interesele mari ale monarchiei și ale dinastiei Habsburgice.

Multe și frumoase lucruri a vorbit deputatul Mihali poporului la adunarea poporală din Ileanda-mare, pe cari noi cu părere de rău, dar în lipsă de loc, nu le putem da toate în numărul de față.

Ce frumoasă a fost vorbirea dlui deputat acolo unde a spus, că cerem noi naționalitățile, apoi unde a vorbit despre vizita moștenitorului nostru de tron la Sinaia, despre colonizări etc.

După Dr. T. Mihali, al cărui discurs a fost primit cu vii aplauze, au mai vorbit mîndru cum numai ei știu, deputații *Dr. Popovici* și deputatul cercului nostru *Dr. Aurel Vlad*.

De încheiere s'a primit un „proiect de rezoluție“ prin care alegătorii votează deplină încredere deputatului lor precum și celorlalți deputați naționaliști și cer fără amînare introducerea votului universal.

Să auzim de bine și de priu alte cercuri.

Crestături.

Di Tudor Ionescu publică în „Sfătuitorul“ dlui Iorga lista comercianților jidani și a celor români din Craiova. La urmă adaugă:

„De oare-ce cu câțiva ani înainte de asta erau foarte puțini Jidani pe piața Craiovei, am ținut să am lămuriri asupra pricinelor de căpetenie ale înaintării jidovimii în ramurile cele mai rentabile ale comerțului și iată ce am putut afla.

Pricina de frunte pentru care din ce în ce dă napoi comerțul român și lasă loc liber Jidanilor este: clasa conducătoare. Marii capitaliști și milionari români, nu muncesc. Clasa de mijloc, cită este, vine dela țară necultivată, nepregătită și cu toate sfortările ce le face, aici cu greu poate rezista Jidanului comerciant, care moștenește din tată în fiu model de a specula și conduce afacerea, fiind ei cu toții de mici pregătiți pentru comerț.

Nenorocirea cea mai mare, pe care din păcate o avem noi Români și care face ravagii între comercianți, este că, odată, ce am dobândit un capital și am ajuns la un punct de înălțare, lăsăm afacerea, luăm moșii, ne facem ciocoi, iar pe copii îi dăm la învățătură, de unde ies ofițeri, адвоаți și iată că a doua generație devin funcționari, pe măsura ce locul gol îl cuprind străinii. Tocmai asta era mirarea unui industriaș german, care spunea:

„Dacă la dvoastră s'ar continua din tată în fiu comerțul, ca la noi în Germania, cu o țară așa de mănoasă și un popor atât de inteligent, a-ți ajunge departe. A-ți progresa mult pe calea economică, întărind și elementul național.

„Dar văd că comerțul la dvoastră să desprețuește de așa zisa elită (domnime) și pare a fi ceva înjositor, pe când la noi este mîndru cineva că poate fi comerciant, comerțul fiind arteră de viață a unei națiuni“.

Astfel dl Ionescu și neamțul dsale. Din nenorocire, nici comercianții români de pe aici nu stau mai bine decît cei din Craiova. În Brașov, de exemplu, odinioară era în floare negoțul românesc și cu ajutorul bănesc al comercianților darnici s'au înființat frumoasele așezăminte culturale, ca gimnaziul, școala reală, școala comercială. Astăzi abia ne-au rămas cîteva firme. În multe locuri nu cercăm să punem piciorul. În Făgăraș, în Blaj, Brad, Beiuș, Năsăud, în Sebeș Alba-Iulia, Zlatna, Cîmpeni abia ne arătăm. În Abrud, în Hațeg dăm îndărăpt.

Pretutindeni sunt rare cazurile, ca prăvălia să treacă din tată în fiu, din neam în neam, cum să înțimplă bunăoară la Sași. Că la aceștia, dacă cineva e rotar, să zicem, și are feciori, apoi nesmintit pe unul sau mai mulți din acești feciori îi va crește tot rotari. Strunzarul asemenea. Ferarul pe aceeași urmă. Negustorul așisderea. Astfel ajung meseriași și negustorii sași la stare bună știut fiind că și piatra prinde mușchiu, dacă stă mult timp într'un loc. Astfel să perfecționează în meseria lor, căci vorba veche: unde sare capra mai pe sus sare iada. Astfel ajunge la negoț, la meserii înfloritoare, căci fiul primește

dela tată-so nu numai afacerea de-a gata, ci în acelaș timp și numele bun, cercul de mușterii și creditul, de care s'a bucurat tată-so.

Pe cînd la noi, unde nu e continuitate, totul trebuie să iai dela început. Iar până ajungi să-ți cîștigi nume bun, credit, până te pui în legături bune de afaceri și-ți asiguri un cerc de mușterii — trece multă apă pe Murăș, de cumva nu-ți trece mai degrabă curagiul și pofta de lucru, lăsînd în baltă toată întreprinderea și vătîndu-te pe urmă că nu ai avut noroc...

Vezi, că norocul de multe-ori și-l face omul! (—)

Revoluția din Spania.

Intre trupele spaniole și Maurii din ținutul Mellilei (Africa-de-Nord), cari s'au răsculat împotriva stăpînirii spaniole, s'au dat mai zilele trecute nescăi lupte crîncene, dintre cari, lupta dela Mellila, care s'a sfîrșit cu înfrîngerea armatei spaniole, a pus vîrf la toate.

La Mellila au căzut mii și mii de ostași spanioli. Auzînd despre această veste poporul spaniol s'a infuriat groaznic, a început să se miște și învinuind pentru toate relele ce urmează din acest război, pe regele și guvernul de acum, s'a răsculat poporul împotriva celor dela cîrmă, iscîndu-să în felul acesta revoluția nemiloasă, care face ca frații să omoare pe frați. Poporul spaniol să află față în față cu miliția, să măcelăresc unii pe alții fără cruțare. În Barcelona artileria (tunarii) a tras cu tunul asupra cetățenilor, asemenea și în Catalonia și Valencia. Pe drumuri zac sute de cadavre, care n'au voit să suporte uciderea poporului în fața zidurilor Mellilei. Multimea a distrus căile ferate, s'au distrus firele telegrafice. În Madrid regele a fost fluerat în fața palatului său.

Cele mai nouă știri despre revoluția spaniolă spun că revoluția în loc să se potolească ia măsuri tot mai mari.

Revoluția în ținutul Catalonia ține încă și azi și revoluționarii nu vor cu nici un preț să se lase. Până acum au fost omorîți numai în acest ținut peste 1000 oameni, cei mai mulți dintre revoluționari sunt prinși, acum să va ținea judecată asupra lor, iar poporul cere în gură mare punerea lor pe picior liber.

Pe cîmpul de luptă dela Mellila să mai înțimplă încă și azi ciocniri ici și colo.

Mai nou trupele spaniole iar au suferit o mică înfrîngere din partea Cabillilor cari pe o întindere de o sută cincizeci metri au stricat întreagă calea fe-

rată. Tot Cabilli, găsînd zilele aceste pe cîmp singură o trupă spaniolă, au atacat-o: Abia au scăpat teafări vre-o cîteva cătane și vre-o doi-trei ofițeri cu fuga, ceilalți au fost parte omorîți parte greu răniți, pîn' ce au venit în ajutor alte cătane spaniole.

Din România.

Multe lucruri de mare însemnătate rămîn adeseori în întunec, necunoscute, neluate în samă, din pricina nepăsării cu care ne-am îndatînat să privim ceea-ce aevea e spre binele și ridicarea noastră. Par'că totdeauna trebuie să se implinească cuvintele Evangheliei: „Piatra neluată în seamă capul unghiului să face“.

Țară de peste munți, România, e binecuvîntată de Dzeu cu cer senin, aer cald, pămînt roditor: tot atîtea împrejurări prielnice unui traiu omenesc cinstit. Și a mai binecuvîntat-o, în timpurile de curînd apuse, cu bărbați luminați, cari au pus temelii tari pentru înfiriparea unei vieți românești curate și viguroase.

Dar ticăloșia omenească, nu lasă lucrurile să se desvoalte așa de limpede. Iscodește tot felul de pedeci și de incurcături.

Astfel de pedeci și de incurcături sunt în România frămîntările de partid și nerespectarea legilor.

Sunt două partide vechi: unul al liberalilor, din care să află și guvernul de azi al României, și în fruntea căruia stătea până mai ieri dl D. A. Sturdza; al doilea, al conservatorilor, în fruntea căruia e dl Gr. G. Cantacuzino, fost prim-ministru.

Nu demult s'au rupt dintre conservatori și liberali cîteva nemulțumiri formînd un partid nou, numit partid conservator-democrat, în frunte cu dl Take Ionescu.

Frămîntările dintre aceste partide politice aduc multe nenorociri asupra vieții publice și private din țara întreagă.

1. Mai întii în privința legilor. Dacă un partid, fiind la putere, aduce ceva legi bune pentru binele de obște: cînd ajunge celalalt partid la putere, nu le mai aplică, le sucește, le strică. Va să zică: ce direge unul, strică celalalt.

2. Nestatornicie în conducerea trebilor din lăuntru. Cînd ajung ministri oameni din partidul cutare, apoi vîntură pe toți funcționarii puși de ministrii celuilalt partid, începînd dela secretarii de minister până la cei din urmă diurniști dela prefecturi. Astfel mulți bărbați vrednici deprinși cu slujba ce o au; să pomenesc pe drumuri, fără nici o vină. La noi și în alte state așezate nu-i iertat să se întimplă astfel de lucruri. Să pot schimba mi-

nistri, la toată săptămîna, dacă vreau. Secretarii de stat, consilierii, vicișpanii, pretorii — rămîn mai departe, vîzîndu-și de lucru.

Pe urma acestor nestatornicii suferă țara întreagă, nu numai cei dați pe drumuri. Că un funcționar, dacă să deprinde cu lucrurile încredințate lui, e perdere mare să-l înlocuești cu unul începător. Dar răul cel mare zace în aceea, că oamenii în adevăr luminați nu să pun în astfel de slujbe nestatornice dacă nu sunt avuți de acasă. Cei săraci și slabi de inger să pun, dar sunt primejdioși pentru binele obștesc, că știindu-și nestatornicia, cearcă atît pe căi drepte, cît mai mult pe căi nedrepte să-și adune ceva stare, cît de ingrabă.

3. Din frămîntările dintre partide, din furia de a strîca unul ce direge celalalt: urmează răul cel mai mare pentru poporul dela sate, adecă nerespectarea, necinstirea legilor. O lege sănătoasă e viața însași a unui popor. E sufletul lui, prins în regule. E călăuză pașilor și a purtării lui, infrinarea poftelor nesăbuite, îndreptătoarea relelor, împărțitoarea dreptății, asigurarea bunului traiu.

Dar ce folos, în biata Românie, că să aduc legi bune și nu le ține nimeni, necum să fie „voință de fer, înaintea căreia voința tuturoră să cadă neputincioasă“! S'au adus și în 1908 niște legi minunate pentru binele țărâtimei, îndeosebi una împotriva beției, dar nu să aplică nici pe a suta parte. Ba azi-mîne, ajungînd alt partid la putere, poate să le strice de tot.

Iată nefericirea țării, iată durerea, ce cuprinde pe ori-ce om, vîzînd cum să nesocotesc legile cele mai sănătoase, cele mai bune pentru ridicarea poporului din starea amărită, în care robește ca vita. În loc să se aplice cu putere neînfrîntă, fără cruțare, cu dreptate deopotrivă pentru toți, să calcă în picioare spre paguba țărâtimei și spre bucuria streinilor, cari să încuibă în toată țeara și cari au copleșit toată Moldova...

Pentru a introduce domnia legilor le-ar trebui și fraților de dincolo sfaturi mai luminate în biserică și în școală, apoi o rețea viguroasă de gendarmi conștii și disciplinați, cari să supravegheze strict dar cu dreptate, cinstirea legilor din partea tuturoră.

Altfel, zădarnică e toată munca corpurilor legiuitoare. Zădarnice sunt toate hotărîrile înțelepte, toate silințele de îndreptare spre bine a oamenilor și lucrurilor. Mărâcinii și spinii vor înăbuși creșterea sămînței sănătoase. Anarchia va stăpîni mai departe, împedînd înflorirea țării și ajungerea ei la desvoltarea, care i-o dorește toată inima cinstită românească.

Ce-i cu cursurile pentru neștiitorii de carte?

Prezidiul Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român prin circularul Nr. 849—1908 a recercat pe directorii despărțămintelor, ca să conlucre întru înființarea cursurilor pentru analfabeți, (neștiitorii de carte) ba ca zelul întru îndeplinirea acestui nobil scop să fie cu atât mai mare, pune 5 premii de câte 50 cor. pentru acei preoți și învățători, cari vor putea dovedi mai mult spor pe acest teren, îndrumind totodată pe directorii despărțămintelor, ca întru cit averea singuraticelor despărțăminte ar ierta, să împartă și dinșii din acea mai multe premii celor cari muncesc.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută în 6 Novembre 1909 cu unanimitate a hotărât înființarea cursurilor pentru analfabeți pe întreg teritoriul Archidiecezei creând spre acest scop 10 premii de câte 30 cor.

Ba, chiar și sinoadele tractuali de toamnă, cu un viu interes au luat la dezbateri chestia înființării cursurilor pentru analfabeți, — ca pildă pot să aduc sinodul tractului protopopesc Aiud, la care și eu, ca delegat al comunei bisericesti Căcova, am participat.

S'a decis în acest sinod, că în fiecare comună aflătoare pe teritoriul tractului cu 1 Decembrie 1908 în zilele de lucru sara, iar în Dumineci și sărbători d. a. dela 1—5 ore, să se țină prelegeri în cari a. dulții au să se instrueză în scris — cetit și cele mai necesari cunoștințe. Tot acest venerat sinod a decis, că conducătorul acestor cursuri, ca răsplată al ostenețelor sale să fie dotat din casa bisericești cu suma de 50—100 cor.

Iată o mulțime de „deciziuni“, cari ne arată calea ce avem să urmăm, și cari ne îndeamnă din tot dinadinsul la muncă pentru scoaterea neamului din întunec la lumină.

Dar răsunetul acestor „deciziuni“ nu să prea aude. S'a adus hotăriri atât de frumoase, era o însuflețire atât de curată, pentru cursurile cu neștiitorii de carte, nu de mult, abia anul trecut — și azi par'că a murit totul. Nu mai zice nime nimic, nu mai pomeneste nimeni de aceste cursuri. Par'că ni frică să ne mai și gândim la ele, de când, nu demult, să zvonise, că ministrul a oprit aceste cursuri și că pe viitor cei-ce vor ținea atari cursuri vor fi pedepsiți.

Ne cade așa de bine să ne pitulăm, să aruncăm toată vina în circa ministrului și apoi să privim mai departe cu mâinile în sân, nepăsători la ce să petreacă în jurul nostru.

Dar, oare, cine mă poate opri pe mine ca să învăț carte și să învăț și pe altul?

Nu e de lipsă să faceți politică în școlile cu neștiitorii de carte, carte învățați-i, învățați-i să scrie și să cetească pe cei cari nu știu și pentru așa ceva și dl ministru vă laudă.

Dacă ați început odată să lucrați, nu vă dați acum dorului, preoți și învățători, lucrați mai departe, pentru cultura neamului!

Eu cred și sunt firm convins, că aproape nu există preot și învățător, care e în curat cu curentul zilei, acum în un timp așa de vitreg să nu-și deie nizuința întru a lumina poporul în mijlocul și din sudoare căruia trăește.

Las, că începutul, e greu și neglignța anilor în câteva luni e cu neputință a o repara, dar nădejdea nu trebuie perdită.

E adevărat, că poporul nostru nu să știe însuflețit, și peste tot dezvoaltă un interes foarte mic față de ori și ce. — El s'a pomenit — așa, după cum dînsul zice — și puțină nădejde are despre ceva schimbări favorabile lui.

Lipsa acestui neinteres o face însă, chiar lipsa cărții. Dacă fiecare român al nostru ar ști carte, ori-ce nizuință a noastră ar fi încununată cu învingere, căci interesul față de tot ce e bun, va fi de mii de ori mai mare. — Dovadă ne pot servi tocmai cursurile pentru analfabeți, atât de mult buciurate.

Un om, care știe carte, de zeci de ori cu mai mare interes ia parte la aceste prelegeri. Combinând statistica celor înscriși ne putem încredința, că din cei înscriși mai mulți sunt știutori de carte decît neștiutori. Da, căci cel știutor de carte e dornic de știință, ca și copilul după miere, pe cînd celalalt nu cunoaște dulceața ei.

Ca întru adevăr, cursurile de analfabeți să poată corăspunde scopului pentru cari sunt înființate e de lipsă, ca conducătorii acestor cursuri să dezvoalte un zel și activitate cît să poate de mare, — căci dimpotrivă lucrarea lor va fi o încercare zădarnică.

Știu cazuri, unde preotul și învățătorul numai de frica poruncii a înființat atari cursuri. Acolo, a fost o mică jucărie de copii, căci viața acestui curs la 2—3 zile s'a stins, iar acei conducători neași sau spălat pe mâni cu aceea că „oamenii din comuna dînșilor nu să interesează de lucru“...

Știu și atari cazuri, unde oamenii din comună au primit cu multă răceală vestea despre înființarea cursurilor pentru analfabeți și abia 5—10 inși au venit la început în sala școlii, — dar preotul și învățătorul cu toate aceste nu au desperat. Au început cu litera „i“ și cu numărul „1“ și continuă mai departe.

În sara a doua continuă cu scrișul și le ține o frumoasă prelegere din istorie d. e. „Originea neamului românesc“. Românii noștri plini de uimire ascultă povestea dascălului, apoi să departă cu mindrie și zic că: zău noi suntem români și nici aceia n'am știut-o, că de unde ne tragem, își fac cruce mulțămind lui Dzeu, că acum și ei își știu obîrșia.

În sara a treia continuă cu scrișul și le predă o prelegere din Geografie. Să minunează despre cele auzite, cari înaintea lor erau tot atîtea nectare, încuiate cu cătușele neștiinței! — Acum numărul ascultătorilor crește. Românii noștri văd floasele și văd străduința conducătorilor lor. Acum dascălul cel care știa să învețe numai pe copii lor, îi știe și pe dîșii.

Scrișul și cetitul îl continuă mai departe, după care urmează o frumoasă prelegere din constituție sau legea comunală. Cine poate descrie admirarea de care ascultătorii sunt cuprinși, auzind, că ei atîtea drepturi au și totuși în neștiința lor îi joacă cum îi place ori-ce nădrăgar! „Da! așa ne trebuie, zic unii, că noi mergem la jidanu în crîsmă să auzim sfaturile lui, iar nu la școală!“

Prelegerile să țin mai departe. Preotul în muncă și zeli să ia la întrecere cu învățătorul și sporul să vede din zi în zi.

Să îndemnăm țaranii noștri cari au învățat odată a ceti, ca să-și aboneze gazete, gazetele românești scrise pe înțelesul poporului ca după ce-au eșit din școală, din acestea să se hrănească mai departe.

Iată deci, că școala pe încetul nu e mai mult crezută, ca loc de tortură a micilor copilași și să crede a fi o șezătoare, unde omul mii și mii de lucruri bune și folositoare învață.

Aș aminti în treacăt, că în adevăratele cursuri s'ar putea ceti și povețele aflătoare în ziare. Dar aci am sta mai rău! Da, pentru-că în comunele noastre abia să procură 2—3 ziare. E trist, dar nevoiți suntem a recunoaște, că nesprrijinind ziaristica, nici dînsa nu ne poate sprjini. Apoi adaugînd și împrejurarea, că ziarele noastre să luptă cu o sumedenie de procese politice, cari zi de zi îngreunează subsistența lor, nici nu putem conta la un sprjini gratuit, din partea lor.

Comiteul administrativ al despărțămîntului Aiud-Teiuș al Asociațiunii noastre avînd în vedere marile foloase ce ascultătorii cursurilor pentru alfabeți ar trage din ziaristică, a și hotărît procurarea mai multor ziare, pentru cursurile unde progresul e mai vădit. Între aceste ziare de mai acomodate pentru plugarii noștri a aflat: „Libertatea“, „Gazeta Transilvaniei“ Nr. de Dumineca și „Foaia Poporului“ cari cu 1 Ianuarie 1909 sau co-

mandat din averea despărțămîntului și distribuit la mai multe cursuri. Noi, cei chemați a conduce aceste cursuri nu putem decît cu drag să felicităm acest vrednic comitet, care a adus o hotărîre atât de salutară.

Ar fi foarte de dorit, ca acolo unde până în zi de azi nu să află bibliotecii populare, în legătură cu aceste cursuri să se pună și acestora fundament.

Începutul e greu, dar încercarea de sigur nu va rămînea fără de rezultat. Cîți cruceri de ai Românilui nu sboară în mîna jidanului pe rach e și pe alte nimicuri? nici închipul nu ne putem! Dacă din acești cruceri numai a miia parte să vor da spre acest scop, de sigur rezultatul va fi vădit. S'ar putea aranja din cînd în cînd petreceri cu producții, venitul cărora s'ar putea folosi spre acest scop. Apoi comitetul central al Asociațiunii noastre, din biblioteca Asociațiunii va împărți mai mulți numerii gratuit, acolo unde să constată înființarea acestor bibliotecii. Ba chiar și scriitorii noștri ar dărui din scrierile lor pentru bibliotecile sătești.

Iată deci o mulțime de căi pe cari am putea ajunge la o bibliotecă cit de mică, dar dela care vom trage foloase de tot mari.

Instrucțiune, foi, cărți bune de cetit vor fi căile prin cari vom ajunge ca să scuturăm pe bietul țaran din valurile neștiinței, ușorindu-i astfel și traiul zilei.

Cînd aceste toate să vor duce în îndeplinire, vom putea nădăjdui o mai mare jertfă pentru binele neamului, și din partea țaranului nostru.

Nu lăsați să adoarmă, dară cursurile cu neștiitorii de carte!

Unde nu sunt încă dați-le viață, iar pe cele în viață căutați a le susține cu cinste și vrednicie. — Nici închipul nu ne putem foloasele mari pe cari le aduc neamului.

Cei care a-ți muncit din greu în iarna anului acesta, arătați-vă sporul drept pildă și altora și toți aceia cari vă simțiți în stare de-a învăța pe alții, nu vă sfiți și nu întîrziati de-a răspîndi lumina la frații vostri cari orbescă în întuneric.

Faptă bună faceți nu numai naintea neamului care vă ocrotește dar și naintea lui Dzeu, care toate le vede și care faptele bune nu le va lăsa nerăsplătite!

Augustin Ocnean, inv.

Goreșpondență.

Nocriș, în Iulie 1909.

O faptă bună.

Onor. Redacțiune!

Vă rog binevoii a da loc în „Libertatea“ următoarelor:

Dl Ioan Th. Ganea dimpreună cu stimabila sa soție, Ana, de la Nocriș, stabiliți însă în Bucu-

rești, unde să indestinicesc cu comertul, s'au hotărât încă în vara anului trecut, fiind aci la curtea părinților săi, că vor da, începând cu anul acesta școlar, în fiecare an trei premii în bani în sumă de 15 cor., acelor elevi de școală, cari vor arăta mai mare spor în învățatură. Iubiții nostri consăteni s'au ținut de făgăduială. Pentru anul școlar ce trecu, ne-au și dat banii făgăduiți în sumă de 15 cor., cari bani în ziua de 24 Iunie (Nașt. Sf. Ioan Botezăt.), fiind cu toții adunați în sf. biserică, după terminarea serviciului dzeesc, s'au împărțit între elevi.

Având în vedere protocolul de clasificățiuni, premiul oferit nu s'a putut da numai la trei elevi, după cum să plănuise în trecut, ci la 22 de elevi. Celor cu foarte bine câte 1 cor., celor cu bine 60 fileri ear celor cu indestulitor câte 40 fil.

Tot cu acest prilej dl Ganea a făcut din nou promisiunea că în tot anul cât îl va ținea Dzeu în viață, va continua începutul acesta, bine știind că pe această cale să poate mult ajuta la câștigarea și răspîndirea gustului de cetit la fiii poporului nostru.

Tot cu această ocaziune amintesc și aceea, că s'a pus începutul și la o bibliotecă școlară în anul școlar trecut și pot să spun, fără preget, că e uimitor progresul la care să poate ajunge pe terenul școlar, avînd tinerimea cărți de cetire afară de manualele prescrise în școală.

Dl Ganea a făcut și acea promisiune, că nu peste mult timp, va face o fundațiune, din interesele căreia va avea să se procure cărți și recuise pe seama școlai și a copiilor de școală.

Subscrisul, înainte de a încheia aceste șire, în numele elevilor mei de școală, a părinților elevilor precum și în numele întregului nostru popor de aici, îi aduc dlui Ganea și stim. dsale soții, dnei Ana, cele mai călduroase mulțumite pentru jertfa adusă pe terenul școlar să le-o răsplătească Dzeu, iar fapta nobilă a dlor să afle mulți imitatori în sinul poporului nostru.

Ilie Bunea, inv.

NOUȚĂȚI

— Mai zilele trecute un doftor maghiar cu numele Rejlő Sándor a făcut în ziarul din Pesta „Pesti Hir-lap“ un apel către medicii români din Ungaria, să ia ei în apărare jura uigurească față de hotărîrea medicilor din România și să pășească ei în ceru fel de chip împotriva „memoriului“ medicilor români, să spună medicii noștri că cele cuprinse în memoriu de frații din re-gat, nu sunt decît „minciuni și scor-nituri răutăcioase“, căci pe ei pe un-guri și așa nu-i mai crede nimeni.

Și iată că sa și găsit un român slab, o coadă de topor, medicul Dumitrea-nu Agoston (îsa 'și scrie numele) la care au aflat răsunset apelul Drului Rejlő.

Față de aceste, medicii români de loc din Ungaria și stabiliți în Viena își țin de sfîntă datorință, ca români adevirați, să pășească pe față și să dea răspunsul cuvenit atît Drului Rejlő cît și românașului nostru Dr. Dumitrea-nu Agost, făcînd totodată și ei un apel către medicii români din Ungaria.

Răspunsul demn al medicilor din Viena îl dăm în fruntea foii.

Oficieri de-al noștri la regele României. Doisprezece oficieri din armata noastră sub conducerea comandantului corpului XII. de armată generalul Gaudernack au fost zilele aceste în Sinaia, unde, după ce au vizitat mîndrul orașel, au fost primiți în audiență la M. S. Regele Carol și poștiți la prînz în frumosul castel al Peleşului.

Intre oficieri a fost și un român: Generalul Șandru.

De pe drumul Seghedinului. Dl. Victor Braniste, redactor la „Gazeta Transilvaniei“ a primit zilele aceste poruncă dela procuratura din Tirgu-Murășului, ca pe 1 Nov. n. a. c. să-și înceapă pedeapsa de 3 luni închisoare de stat în temnițele Seghedinului, pentru reproducerea unui articol al poetului Björnson.

— Redactorul responsabil al ziarului „Drapelul“ dl Nicolae Jugă-nar, împlinindu-și pedeapsa de 3 luni închisoare în temnițele Seghedinului, a fost pus zilele aceste pe picior liber.

Unul vine, altul merge...

Oaspeți distinși. Hunedoara a găzduit zilele trecute bărbați de stat, cari joacă rol de frunte în viața țării Românești. Cu scopul ca să cerce-teze Castelul lui Ioan Corvinul, au sosit în orașul nostru dnii: Nicu N. Săveanu, secr. gen. al ministrului de interne, I. T. Ghica, co-boritor din familia Voevozilor Țării românești, Petre Slăvescu, pre-fectul (fișpanul) județului Gorj și Aurel Diaconoviciu, șef inginer.

În tot timpul petrecerii distinși-lor oaspeți în Hunedoara, au fost conduși de dl Nicolau Macrea.

Oprirea studenților români din Ungaria de a merge la congresul dela Iași. Să zvonise mai zilele trecute că ministrul Apponyi n'ar fi dat ordin, că studenților români din Ungaria nu li slobod să ia parte la congresul tuturor studenților români care să va ținea în curînd la Iași. Acum vine știrea că ministrul a și trimis deja tuturor școalelor circularul prin care inter-zice studenților noștri a lua parte la acest congres. Pe păreții universității din Cluj și Pesta afișe roșii vestesc porunca lui Apponyi.

Parastas pentru Dr. Aurel Mureșianu. Împlinindu-se 6 săptămîni dela moartea vrednicului director al „Gazetei“, Dr. Aurel Murășanu, s'a slujit Duminesa trecută un parastas solemn la mormîntul din ciniterul bisericeii din Groaveri, unde-i sînt așezate spre vecinică odihnă rămășițele pămîntești. Au slujit preoții Dr. V. Saftu, I. Prișcu și V. Mereș. La parastas au luat parte membrii familier Mureșianu, Dl general Groza, și un puclie ales.

Albumul de creștături al dlui profesor D. Comșa. Nu e de mult decînd dl profesor Comșa a alcătuit un prea frumos album de țăsături românești, care dimpreună cu albumul de țesături și cusături a dsoarei Mina Cozma formează cea mai frumoasă podoabă în casa fiecărui român — și iată că acum dl Comșa ne surprinde cu un nou album, un album de creștături în lemn (impestrituri cum să mai zice) care e deja gata și care în curînd să va pune în vînzare.

Dl profesor Comșa și prin acest album dă de nou dovadă, că deși bătrînețele apasă de-a binele pe umerii dsale, e încă tot neobosit în alergarea pentru a dezgropa din ru-jină și-a mîntui de pierire mîndrele noastre comori naționale cari sînt adevărate comori de artă.

Hoțiile dela granița româno-ungară. Din România să scrie: Zilnic sosesc plîngeri la autoritățile române din partea țărănilor crescători de vite, cari își pasc vitele în munți, de-alungul graniței spre Ungaria.

Acei crescători să plîng că foarte adesea jandarmii unguri, cari fac paza pe frontieră, le fură vitele, le trec în Ungaria și aici le vînd la licitație, ca fiind vite de găsit.

S'au făcut pașii de lipsă spre a să lua măsuri împotriva hoțiilor cari acum de un lung șir de ani să tot ivesc de-alungul graniței româno-ungare.

Lupi în pădurile comunei Grid. Zilele acestea o haită de lupi a trecut prin hotarul comunei Grid (comit. Hunedoarei) pierzîndu-să în pădurile uriașe din jurul comunei. Păcurarii dela oi spun că i-au văzut așa pe însărate ca o umbră stre-cu-

rîndu-să în pădure. Noaptea au fă-cut ciobanilor pagubă în oi.

Pe o lupoaică uriașe care avea și pui, era cit pe-aci s'o prindă, căci din întregă haita de lupi, lupoaica aceasta era mai obraznică, aproape în fiecare noapte și dimineață venea de 2—3-ori la staurele cu oi.

Dacă să vor arăta lupii și pe mai departe, oamenii au de gînd să iasă la pădure cu satu întreg înarmați cu puști, pistoale, ciomege etc. ca să-i alunge din împrejurime.

Nou avocat român în Alba-Iulia. Dl Dr. Ioan Pop, avocat face cunoscut că cu 1 August. n. a. c., și-a început, praxa advocațională în Alba-Iulia (Gyulafehérvár), strada Maros nr. 1, (în fața tribunalului reg.)

Foc mare în Teiuș. În 31 Iulie n. pe la 3 ore după amiază un foc mare sa iscat în comuna Teiuș care ajutat de vînt s'a lăția vîzînd cu ochii și oamenii numai cu greu la putut stînge după ce prefăcuse în cenușe 16 case împreună cu toate cele din jurul lor. Paguba e mare pentru că în ogrăzile oamenilor să găsia o grămadă de nutreț și stoguri de grîu, care toate au ars scrum.

Nenorociții trebuie ajutați.

Convocare. On. membri ai desp. IV. Murăș-Uioara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și toți cei-ce doresc înaintarea în literatură și cultură a poporului român, prin aceasta sînt invitați la prima adunare generală ordinară a acestui desp, ce să va ținea în școala gr.-cat. din Alecuș, la 8 August st. u. 1909, în 3 oare p. m.

Emiliu Pop, dir. desp.

Neștiutorii de carte în Rusia. Din cele mai de pe urmă date statistice ieșe la iveală, că în Rusia la 1000 locuitori abia știu carte 211 adică 21 la sută. În Siberia și în Caucazia procentul este de 12% iar în Siberia chiar 5%. Știința de carte la femei este de 2 și jumătate ori mai mică ca la bărbați.

Această stare de lucruri să dă-torește numărului mic de școli. Puținele școli cite le au încă sînt slabe. Cele mai multe din școlile primare sînt în mîna sfîntului sinod. În aceste școli numărul celor ce au gătat cursurile este foarte mic. Din 40—50 elevi înscriși, abia gată școala unul sau doi.

Iarnă în Elveția. În Elveția, o țară care este așezată la apus de împărăția noastră, după cum scrie o foale din Viena, ar fi nins zilele aceste.

La ei, un paș de loc, zăpadă, la noi căldură de să te potopi.

Ce-o mai fi și asta.

Răzbunarea unui preot ame-rican. Într'o biserică din America

Foi potrivite pentru po-por sînt:

„Libertatea“

cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“

Pentru cari deschidem abonament și pe jumătatea a dona a anului 1909, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul acestor foi e: 8 cor. pe an! Plugarilor să dau cu preț scă-zut la 5 cor. pe an. Pe jumătate de an: 4 cor., țărănilor 2 cor. 50 fil.

Pentru America 2 și jumătate dolari pe an!

un preot sfătuia în cuvinte frumoase pe credincioșii săi a contribui pentru o comună înecată de ape.

După predică își trimite popa pălăria sfinției sale ca disc a circula printre ascultători, ca să se adune în ea banii pentru cei nenorociți. Intorcându-se cel care a umbilat după bani cu pălăria goală la popa, acesta ia pălăria, o întoarce cu gura în jos în fața tuturor spre a să vedea, că nu a încurs nimic și-și încheie predica cu următoarea rugăciune: »Mulțămescuți Ție D-ne, Părinte atotputernice, că mi-au întors pălăria iar îndărăpt, după-ce a trecut prin mâinile unei astfel de adunări. — Amin«!

Artiștii noștri iubiți Dl și Dna Bârsan vor da în 6/19 August a. c. (Schimbarea la față) o reprezentațiune teatrală în Orăștie. Program și amănunte în nrul viitor!

Jertfele nebăgării de seamă. Zilele aceste s'a întâmplat în Orăștie că Indrei Ion din comuna Boi fiind la țîrg de săptămîină aici, a cumpărat într-o cană de pămînt spirt. Cînd să plece către casă, vede că vasul cură. Intră îndată în crijma din apropiere a lui Wagner și roagă pe crîsmărită să facă bine să-i cîrpească vasul cu o țîră ceară, că până acasă nu-i mai rămîne nimic, de va pleca cu el așa.

Dna lui Wagner a ascultat pe om, dar cînd a picurat ceara ferbinte pe găuricea canei, ca s'o astupe, deodată a explodat spirtul, vasul s'a spart în mii de dărabe și hainele dnei Wagner și a lui Indrei Ion au luat foc dela spirtul aprins care curgînd pe podele a cuprins în flăcări pe bieții nenorociți.

Dna Wagner e pe moarte rănită de arsurile teribile iar Indrei Ion, după cum auzim, a și murit între chinuri grozave.

A căzut de pe treptele jupînului. Cetim în »Revista Bistriței«: O femeie din Salva ieșind zilele acestea biată din crîșma lui Mendelsohn Avram din Salva, pe trepte a căzut așa de rău că și-a lovit pulpa piciorului drept, perzînd mult sînge.

Biata femeie murea de nu era în apropiere un om care numai decît i-a ajutat, legîndu-o și oprîndu-i curgerea de sînge. O femeie care a

văzut întimplarea, a zis: *Așa să pățească toți ce intră la jidan!...*

Munte în flăcări. Pădurea de pe muntele Comarnici care e proprietatea comunei românești Vinerea, de lingă Orăștie, s'a aprins zilele aceste și acum arde cu flăcări. Focul să lățește tot mai tare. S'au luat măsuri pentru stîngerea focului. După cum să zvonește vor fi rînduiți să iasă la stîns locuitorii comunelor Vinerea și Cugir.

Prințul Gheorge al Serbiei urmărit pentru datorii. O instanță judecătorească din Franța a cerut zilele aceste tribunalului din Belgrad, ca să cuprindă averea prințului Gheorge al Serbiei — pentru niște datorii pe cari le-a făcut prințul, dar de plătit nu vrea să le plătească.

Cercul Lody a sosit la Orăștie. Va da mai multe reprezentațiuni variate și de gală, avînd jucători buni, precum și cai bine dresați.

Petreceri.

— Inteligența română din Teaca și jur invită la Producțiunea muzicală-teatrală împreună cu joc, ce o va arangia Duminecă, în 8 August st. n. 1909, în sala cea mare a hotelului »Riemer« din Teaca. Venitul curat e destinat spre scop filantropic.

— Inteligența română din Armeni și jur invită la Petrecerea de vară ce o va arangia în 8 August st. n. 1909, în curtea școlii gr-or din loc, respective în sala școlii.

— Meseriași români din Abrud și Abrudsat invită la Petrecerea de vară ce o vor arangia Duminecă, 8 August n. c. în grădina »Ūrmosi« din Abrud. Venitul e destinat pentru scop filantropic. În pauză să va juca »Călușorul« și »Bătuta«.

Colera în Rusia pe unele locuri să lățește tot mai tare, până cînd prin alte ținuturi numărul bolnavilor de coleră scade mereu.

În Petersburg să întimplă acum pe zi abia 25—30 îmbolnăviri de coleră, dar bîntue rău, mai nou, în ținuturile Riga, Wittesc și Kovno.

Cum e Șahul cel nou al Persiei? Un francez cu numele Kolman care i-a fost 5 ani de zile profesor noului șah scrie următoarele despre elevul său într-o gazetă din Rusia: Noul șah e de o frumusețe rară și foarte plăcut la vorbă dar poftitor și fără inimă. Un bo-

gătan din Persia a dăruit odată două căciuli scumpe moștenitorului de tron Ahmed Mirza (șahul de acum) și fratelui său mai mic Mohamed Hossan Mirza. Ahmed Mirza așa s'a cătrănit că de ce a căpătat fratele său un dar tot așa de scump ca al lui, încît s'a repezit la fratele său și zmulgîndu-i căciula din cap, toată a rupt-o dărabe ș'apoi a călcat pe ea. — De altcum noul șah e tare deștept, îi place să cetească și să învețe și să interesează mult de obiceiurile și stările europene.

SERATE de-ale meseriașilor noștri.

Joi, la 1 Iulie 1909, »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« și-a ținut a 6-a ședință literară. Viceprezidentul G. Poponea, punînd în vedere, că prezidentul nostru Vic. Tordășianu, reținut de afaceri familiare, l-a încredințat pe d-sa cu conducerea prezentei ședințe, binevențează pe cei prezenți, cari cu toată ploaia torențială ce a căzut aproape în întreagă ziua, au făcut posibilă ținerea acestei ședințe. În cele din urmă dl Poponea, în cuvinte pline de jale ne aduce la cunoștință, că clasa meseriașilor noștri au îmbrăcat cu drept cuvînt haină de doliu din cauza decedării veteranului protopresbiter onorar, a mult regretatului Bartolomeiu Baiulescu, întemeietorul »Asociațiunii pentru spriginirea învățăceilor și sodalilor rom. meseriași din Brașov«. Acest vrednic bărbat, scurt timp după înființarea prin nemuritorul Nic. Cristea a Reuniunii noastre, înființează la 1868 Reuniunea soră din Brașov, pe care conducîndu-o timp de 20 ani, a muncit fără oboseală și fără interes personal la întărirea Asociațiunii și prin ea a clasei de mijloc. Părintele Baiulescu, după cuvintele dinstinsului prietin al clasei noastre de mijloc, ale prof. Andr. Barseanu, dacă a putut realiza scopurile înalte, penru cari a fost întreaga sa viață însuflețit, a fost pentru că: El care predica activitatea era însuși deosebit de activ; el, care lauda cumpătarea, era însuși cumpătat; el, care recomanda învățătura, era însuși iubitor de învățătură; el, care sfătuia pe alții, cum să-și crească copiii, da însuși o creștere de model copiilor sei«.

Cuvine-să deci să depună fiecare meseriaș o lacrimă de recunoștință pe mormântul lui Baiulescu și să iee drept pildă de urmat faptele lui.

Intrați după aceasta în inșiși ședința literară, notarul St. Duca cetește procesele verbale ale ședințelor administrative, din cari cu bucurie a trebuit să se convingă fiecare pretin și binevoitor al nostru, că Reuniunea noastră adaugă zilnic la activul meseriașilor noștri.

Doamna profesora Eugenia Tordășianu, reportîndu-să la aniversarul al 20-lea dela moartea poetului nostru iubit M. Eminescu, arată cum societățile noastre culturale și ziaristica noastră ține să facă vrednică pomenire de acest trist aniversar. Reuniunea meseriașilor noștri sibieni, zice doamna Tordășianu, carea vrednică s'a făcut de stima, de iubirea și de recunoștința, ce oamenii noștri de bine i-o arată zi de zi, și care parte activă ia la toate manifestațiunile din viața noastră culturală, s'ar face nedeamnă, dacă din anelele ei ar fi lipsit comemorarea aniversarului al 20-lea al morții lui Eminescu. Comunicîndu-ne câteva date din viața sbuciumată a poetului, pe acestea le întregește prin cetirea lucrării lui I. L. Caragiale intitulată »La Nirvana«. Dintre poeziile frumoase ale lui Eminescu ne cetește cu mult simț poezia »Luceafărul«. Cu vii aplauze au fost răsplătite espunerile doamnei Tordășianu.

Intre debutanții seratei au plăcut mult Mărioara Suciu cu poezioara »Mireasa mormîntului« și frățiorul ei Aurel Suciu cu poezia »La uitare«. Candidatul de preot dl Valeriu Dragoș ne-a încântat cu unele arii cîntate la violină. Superbă a fost dșoara Voica Baciuc în poezia »Regina Ostrogoților«, după care a urmat dl I. Munteanu cu câteva arii, cîntate cu mult simț și Traianică Moga cu mai multe compoziții, executate la violină.

La fine, ca de obicei s'au sortat între participanți 15 cărțicele folosite, iar dl Poponea ne-a invitat la proxima ședință din 29 Iulie n. Vorba este că o să-și dea pe viitor binevoitorul concurs doamna Maria Dr. Crișanu și fii săi Ionel și Ascaniu și poate și alții...

»Stie tot«.

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de APE MINERALE UNGARE societate pe acții în Budapest V., Băthory-utca 5-ik szám.

— „Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Băthory-utca 5. szám.“ — aduce în circulațiune exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

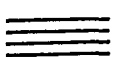
Și anume apă de:

Borszék izvorul Boldizsár, contra morb învechit de stomac.
Borszék izvorul principal, regina apelor miner.
Borszék izv. Kossuth, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegyi, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpaták) contra gălbînării.
Felsőrákosi Maria, contra boalei de grumaz.
Harghittiget, răcoritoare.

Horgász, făcînd poftă.
Casson-Salutaris.
Répat, distinsă.
Selter-săculesc, contra boli vechi de stomac.
Stojka, contra morbului de zahar.

(306)

întreabă-ți medicul și-ți va spune, că:

apa acră naturală

are putere de vindecare și gust bun, ce nu să poate asemăna cu a apei acre măestrite!

14—18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: HERMANN NUSSBAUM, în Deva.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la renovarea bisericii gr.-cat. din Cricău, prin aceasta să rezecească să și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 300 cor. (adecă trei sute coroane) la coratoratul parohiei gr.-cat. din Cricău, cel mult până la 15 August 1909, la 3 ore d. a.

Ofertele intrate mai tirziu nu să vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminariul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzist. Metropolitan la 17 Iulie sub Nrul 4950, să pot studia zilnic la of. parochial gr.-cat. din Cricău între orele 8—12 a. m. Cricău, la 2 August 1909.

Liviu Dumitrean, Mih. Todericiu, adm. parochial. curator.

Julius Mitrofan, v.-curator.

1-1

Local de prăvălie

de închiriat.

In edificiul „Ardelenei“, cu fața către drumul mare și piața școalei să află de închiriat un local de prăvălie mare.

Doritorii de a-l închiria să se adreseze direcțiunii institutului de credit și economii „Ardeleana“ în Orăștie [Szászváros].

Direcțiunea „Ardelenei“.

2 (419)

„Kristály“

Apa minerală de izvor, umplută sub presiune de acid carbonic! (398) 6—8

Imbunătățește apetitul!
Impedecă stricarea stomacului!

Să capătă în fiecare prăvălie mixtă mai de seamă.

Depozit principal la:

Ioan I. Vulcu, comerciant în Orăștie (Szászváros).

Să caută un scriitor pentru o cancelarie advocațională în Orăștie.

Cu 1 Sept. poate intra. Juriștii și cei-ce știu serie cu mașina, sunt preferiți.

A să adresa la Administrația acestei foi. 2 2

Oleiu de urechi

alui
Dr. G. SCHMIDT, medic de stat major și șaic, vîndecă repede și temeinic surzila cronică, durerea de urechi, zuzuiala de urechi și auzul greu, chiar și în cazuri învechite! — Sticla de medicină cu 4 cor. Să capătă la: **Apoteca Iosef Török** Budapesta, Király-uteza 12. (362) 1-6

Invățacel de prăvălie

află aplicare în prăvălia de manufactură și pinzărie a subscrisului. (403) 5—

Să cunoască și limbile din patrie, cît să poate.

Condiții favorabile.

Pentru informațiuni mai de aproape a să adresa la:

Ioan Lăzăroiu, com. în Orăștie (Szászváros).

Josef Bumbala în Frankstadt a/r (Mähren) ofere cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăsă, Tesetură de Rumburg și alți articli de țesătorie! Mustre și catalog, franco. — Multe scrisori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie! (397) 5—13

Szöcs și König

vopsitori de edificii, odăi și tablii de firme ORĂȘTIE, str. Mănăstirii 1.

Primim ori-ce lucrare ce să ține de văpsit. :: Pictăm odăi dela formele cele mai simple până la cele mai împodobite. :: Văpsim și festim edificii noi, ferești și uși. :: Mai departe tot felul de table pentru firme, fie acelea pe sticlă, pânză, lemn ori pleu.

— Pentru prăvălii pregătim Vignette bine presate și moderne cu prețuri mici și în timp cît să poate de scurt! —

(425) Cu lucru de Vignette putem servi și la sate. 1—3

Rugînd onoratul public de sprijin, rămînem cu toată stima SZÖCS ȘI KÖNIG pletori de odăi și vopsitori de case.

Pînzăria de lipsă la morți

atit pinzele de desupt, cît și vâlul pe față, perini, ciorapi, ghete, nafrâmi, — cu un cuvînt tot ce e de lipsă la înmormintări, — să află în alegere bogată, cu prețurile cele mai joase, la subscrisul!

Rog pentru cercetare cu incredere! (410) 5—15

Ioan Lăzăroiu, comerciant în Orăștie—Szászváros.

„Lumina“

Inst. de cred. și ec. soc. pe acții, Sibiu.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că banca culturală „LUMINA“ cu sediul în Sibiu (Nagyszeben), Str. Cisnădiei Nr. 7, și-a început activitatea cu ziua de 1 Maiu 1909 n.

Banca „Lumina“ să ocupă cu toate operațiunile de bancă și în deosebi acordă împrumuturi:

- a) personale, pe lângă obligațiuni cu caveti,
- b) cambiale cu 2 giranți sau caveti,
- c) cambiale cu acoperire hipotecare,
- d) hipotecare simple sau de alt soi,

- e) pe efecte sau prețioase
- f) cumpără și vinde efecte publice,
- g) cumpără și vinde monede
- h) acoardă împrumuturi pe produse,
- i) indeplinște afaceri de incaso sau alte afaceri de bancă,
- j) acordă credite de cont curent pe lângă cuvenita garanție.

Banca «Lumina» primește depuneri spre fructificare cu 4¹/₂% fără abzicere, cu 4¹/₂% cu termen de abzicere 15 zile, și cu 5% pentru depuneri mai mari, cu termen de abzicere de cel puțin 6 luni. Depunerile corporațiunilor să primesc cu 5%. Darea după depuneri o plătește institutul.

Cu tot respectul cerem sprijinul onoratului public (377 10—10. Direcțiunea.

„ARDELEANA“

institut de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie—Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000.

Depuneri K 3,000.000.

I. *Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu caveti* (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. *Escontează cambii comerciale* în condițiuni favorabile cu 7—7¹/₂%. La cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. *Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private*, deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7¹/₂%.

IV. *Deschide Credite de Co. Corent* pe lângă acoperire corespunzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și încassări.

V. *Execută tot felul de afaceri de bancă* ca: încassări de bancă, cumpărări și vînzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. *Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități* în condițiunile cele mai ușoare. Dobînda acestor împrumuturi variază după calitatea hipotecii dela 6—7%. Cu cît hipoteca e mai bună, cu atît dobînda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu 1) extras de cărțile funduare; 2) foile de catastru; 3) libel ori atestat de dare; 4) atestat de prețuire și 5) ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedi valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arinzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu *cumpărarea, parcelarea și vînzarea de realități* (moșii, pămînturi). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește *depuneri spre fructificare*, după care plătește 4¹/₂—5% dobîndă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— *Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lângă condiții deosebite, excepționale, mai bune!*

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de peste 2000 de cor., să onorează cu 5¹/₂%

Sedinte pentru acordarea de împrumuturi să țin la centrală în Orăștie Martia și Vinerea, în fiecare săptămîna. — La filială Joia în fiecare săptămîna!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atît la centrală, cît și la filială.

Direcțiunea.

(415) 4—12

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)
să capătă următoarele preparate de mare folos:

PERONOSPIN!

Mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporiei (a „manei“ care uscă viia). — E neasămănat mai bun și mai ieftin în folosință decât piatra vinată! Cu „Peronospin“ stropind viia, pui la 1 hectolitr de apă praf de 50 fil., pe cind piatră vinată trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind peatra vinată foarte scumpă. Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul“ este deja de 3 ani în întrebuințare cu cea mai frumoasă izbîndă!

Ca fiește-care proprietar de viie să poată căpăta numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comande de 10 pachete, îl trimitem *franco*.

== Tot aci găsiți felurite extracte (esențe):

pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare și întăritoare, cum și rum și licuer!

Cine voește a-și pregăti singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebuințează aceste extracte!

Îți poți face: Rachiu de drojdie. Beătură dulce de vișine. Rachiu de bucate. Borovicica. Rachiu de prune. Șlivovită. Rum fin pentru thee.

Apoi licueruri: Allasch. De pere. De cireșe. Marascuino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 40 fil., din ori-care extracte!

== La același apotecar să află renumitele:

Preparate medicale,

folosite de cei mai vestiți profesori și medici și recunoscute de cele mai bune!

„Dolicin“ Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțiau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplită tusa, nădușală (asthma) și tusa sacă, cetiră în fine despre admirabilul „Dolicin“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, officei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, să vindecară! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încît mai ușor să rupe! Ferbințele și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. *Prețul 1 cor.*

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, încît pe lingă întrebuințarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagra, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrîntituri, ba chiar și de aceia cari suferiau în morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută cînd în mîni, cînd în picioare, cînd apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuințat și „Caspicul“, carele aplicîndu-l l'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să de groaznicile acelea de dureri! *Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.*

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tineretele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tineretelor“ care neglijîndu-să, mai tîrziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau în boalele acestea, întrebuințînd „Kaljodsarsaparilul“ l'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să și tîmăduindu-să de aceste morburi grele! *Prețul sticlei este 2 coroane.*

Centaurin. E de minune cîți oameni sufăr de durere de stomach, zgîrciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mîncare, mistuire rea, catarul și aprinderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzînd din puteri, — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „Centaurinul“ este de mare efect. „Centaurinul“ e introdus în fieștecare familie ca leac de casă, încît la ori-ce boală sau dureri și zgîrciuri de stomach, numai decît să întrebuințezi! *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, ameteii, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decît comande „Laxbonbons“-ul avînd efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zacharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. *Prețul 80 fileri.*

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fil.

Prav contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 coroană 20 fileri.

Pentru toate, scrieți, trimițînd banii nainte, ori cerînd să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul **CORNEL DEMETER,**

(392) 7—10

Orăștie—Szászváros.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

Banca Națională a României.

1908 5 Iulie	Situațiune sumară.	1909 4 Iulie
ACTIV		
124,380.245	{ 88,592.245 Rezerva metalică Aur 86.934.526	118,145.418
	{ 35,788.000 „ Trate Aur . 31,210.892	
1,262.119	Argint și diverse monete	1,357.302
43,829.757	Portofoliu Român și străin	52,041.246
8,189.700	{ (*) Impr. contra ef. publice . . . 12,908.750	
18,193.008	{ „ „ „ „ in ct cor. 17,590.535	30,627.545
11,999.924	Fonduri publice	11,999.910
15,400.553	Efect. fond. de rezervă	15,097.446
3,216.621	„ „ „ amortizarea imob. și material	3,153.121
5,953.352	Imobili	5,973.956
698.681	Mobilier și Mașini de Imprimerie	704.933
17.969	Cheltueli de Administrațiune	18.595
108,160.159	Depozite libere	715
29,067.825	Conturi curinți	76
28,139.006	Conturi de valori	2.57
398,588.859		404,373.160
PASIV		
12,000.000	Capital	12,000.000
24,928.807	Fond de rezervă	26,750.618
3,734.034	Fondul amortizării imobilelor și material	3,993.572
247,529.200	Bilete de Bancă în circulațiune	249,290.980
2,190.642	Profit și Perdere	2,237.648
46.017	Dobînz și beneficii diverse	43.552
108,160.159	Depozite de retras	109,630.790
398,588.859		404,393.160
Scomptul 5% *) Dobînda 5 1/2%		

„Geogeană“ institut de credit și econ. societate pe acții în GEOAGIU — (Algyógy).

Primește *depuneri spre fructificare:*

Cu 4 1/2%, dacă anunțul e scurt. Intrucît permite starea casei, aceste să replătesc și fără anunț;

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și terminul de anunț 15 zile.

Cu 5 1/2%, dacă să depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după invoeli speciale.

Depuneri de ale corporațiunilor culturale să retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

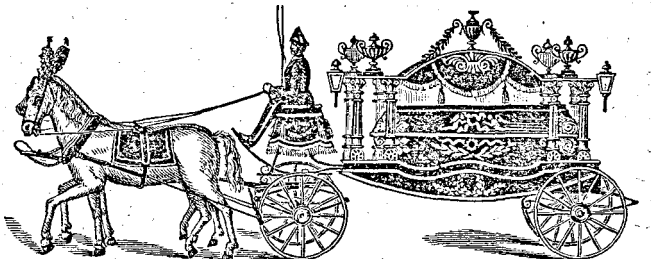
Interesele să capitalizează de două-ori pe an: în 30 Iunie și 31 Dec.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

8—12 (256)

Direcțiunea.

10—10 (333)

BRUTUS BRASSAI

Întreprindere de înmormîntări. — Magazin de mobile și atelier de măsur: ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Întreprinde: Transportarea morților; — are magazin de toate cele trebuitoare la îngropăciuni, dela cele mai simple până la cele mai pompoase. — Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase proprii, în loc și în provință! — Serviciu acurat și solid! —

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde (177) 22—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și

viță americană,

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile cultivei de viie.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.